

Аналіз результативності роботи установ і закладів освіти області у 2017 році та завдання щодо реалізації освітньої політики на 2018 рік

(тези доповіді начальника управління освіти, науки та молоді Волинської облдержадміністрації Л.В.Плахотної на розширеному засіданні колегії 14.02.2018)

Шановні колеги! Уже традиційно на початку нового календарного року маємо проаналізувати основні віхи минулого року, у тому числі і проблеми, і накреслити перспективу розвитку у році, що розпочався.

2017 – це рік кардинальних змін в освітянській галузі. Із набранням чинності нового Закону «Про освіту» змінилась філософія освітньої політики в цілому: в управлінні, фінансуванні, освітніх програмах, методичній складовій, у вимогах до оснащення освітнього процесу, до підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Усі ці зміни тісно переплелись із процесом утворення нових органів управління освітою в ОТГ, передачею повноважень та майна. Таких потрясінь, як у 2017 році, галузь освіти ще ніколи не зазнавала. Але загальновідомо, що будь-яка зміна – це рушійна сила розвитку. І від вас, шановні керівники органів управління освітою усіх рівнів, закладів освіти, залежить ефективність реформ на Волині. Маємо консолідувати наші зусилля, а не чекати вказівки з МОН. Чомусь так склалось дотепер, що реформи здійснює Міністерство освіти і науки та обласне управління, а місцеві органи управління, а особливо ОТГ не виявляють ініціативи, а деякі керівники закладів освіти навпаки організовують протистояння, свідомо перешкоджаючи незворотньому процесу реформування. Маємо чітко усвідомити, що зміни неминучі, і потрібно або їх розвивати або піти, давши можливість іншим це робити.

Освіта на Волині уже тривалий час є пріоритетною галуззю для органів влади та місцевого самоврядування усіх рівнів. Особлива увага до потреб галузі, постійна суспільна і громадська активність у процесах реформування і модернізації сприяє стабільному функціонуванню та розвитку усіх ланок освітньої системи регіону.

Яскравим свідченням цього є видатки на розвиток освіти. Зокрема, протягом 2015-2017 років для оснащення закладів загальної середньої освіти сучасною матеріально-технічною базою (засобами навчання, навчальними комп'ютерними комплексами та мультимедійним обладнанням) рішеннями Уряду з державного бюджету виділено 44,5 млн.грн., ще 47,2 млн.грн – для придбання шкільних автобусів, майже 7 млн.грн. – для підтримки навчальних закладів в ОТГ.

У 2017 році з державного фонду регіонального розвитку на галузь освіти для реалізації 19 проектів було передбачено 88,9 млн. грн. Загальний обсяг освоєних коштів становить 80,3 млн. грн. На умовах співфінансування звершена реалізація 4 інвестиційних проектів:

- будівництво учбових приміщень загальноосвітньої школи I-III ступенів в с. Вербка Ковельського району
- реконструкція дошкільного навчального закладу в с. Залісці Рожищенського району
- реконструкція навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I-III ступенів – гімназія імені С.Є.Ткача» смт Голоби Ковельського району (утеплення);

- капітальний ремонт з впровадженням енергозберігаючих технологій загальноосвітньої школи в с. Заброди Ратнівського району.

Також за кошти ДФРР придбано 14 шкільних автобусів (20,2 млн. грн.)

Для 3 інвестиційних проектів, термін реалізації яких завершується у 2018 році, освоєно **37,6 млн.грн.** коштів ДФРР:

- будівництво загальноосвітньої школи I-III ст на 198 учнів в с. Любохини Старовижівського району (14,6 млн.грн.),

- будівництво школи в с. Осівці Камінь-Каширського району (14,6 млн.грн.),

- будівництво дитячого ясла-садка в смт Ратне (8,4 млн.грн.).

Разом з цим, кошти ДФРР, за різних обставин не повністю освоєно на 4 об'єктах:

- реконструкція приміщення дошкільного навчального закладу в с. Старосілля Іваничівського району

- реконструкція з добудовою їдальні та залу для занять з хореографії Горохівської загальноосвітньої школи I-III ступенів.

- будівництво спортивних майданчиків із штучним покриттям Рожищенської районної дитячо-юнацької школи

- реконструкція з добудовою спортивної зали загальноосвітньої школи I-III ступенів в с. Седлище Любешівського району.

Крім того, на освітянські об'єкти надійшло 119 млн. гривень субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій Волинської області. *(на будівництво, реконструкцію приміщень, капітальні ремонти та заходи з енергозбереження, придбання комп'ютерів та меблів)*

А також за державні кошти створено два сучасних навчально-практичних центри галузевого спрямування у професійно-технічних закладах.

Ці значні фінансові ресурси спрямовані на одну мету – створення належних умов для надання якісної освіти на усіх етапах. Як сказав на останній колегії заступник Міністра освіти і науки Павло Хобзей: «Якість освіти тісно пов'язана з рівнем розвитку країни. Відтак через підвищення якості освіти можна суттєво вплинути на економіку цілої держави. Але щоб освіта стала конкурентноздатною, потрібні серйозні зміни».

З цією метою ми маємо на кожному рівні освіти чіткі завдання, задекларовані Урядом, профільним Міністерством та обласною державною адміністрацією.

ДОШКІЛЛЯ. Найболючішою проблемою в дошкільлі є неабиякий дефіцит місць. Торік вдалося створити 768 додаткових місць, завдяки чому черга скоротилася до 680. Але проблема залишається. На виконання Плану подолання черги в ДНЗ до 2020 року, затвердженого КМУ, у 2018 році планується відкрити понад тисячу додаткових місць. Конкретніше про плани та наміри у дошкільній освіті і не тільки розкаже нам Соломіна Тетяна Іванівна.

ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА.

Найбільші зміни у цьому році чекають школу. Шкільна реформа стане всеосяжною. У 2018 стартує Нова українська школа. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 року №903-р затверджено План заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти, що передбачають поетапне затвердження

державних стандартів усіх ступенів загальної середньої освіти та відповідних типових освітніх програм, підготовку та друк підручників. Особливо зміни відчують першокласники, які 1 вересня потрапляють у нове освітнє середовище зі зміненими у навчанні підходами. Що з цього приводу здійснено уже і планується – краще знає ректор ВІППО Олешко П.С., про що наголосить у своєму виступі. Для учнів середніх та старших класів у МОН теж готують нові держстандарти, навчальні програми. Серед новацій, які реалізують у 2018 році, - створення національної онлайн-платформи, розроблення новітніх електронних підручників з мультимедійними вставками. Сьогодні Міністерство працює над концепцією цифрової освіти в школах. У державному бюджеті на 2018 рік закладено 40 мільйонів гривень на електронні підручники. Окремо 54,6 мільйонів — на створення електронної платформи, де міститимуться навчальні матеріали, дистанційні курси — все, з чого вчителі можуть конструювати уроки. Перші версії мають з'явитися протягом цього року.

Важливо створити зразки відповідно обладнаних класів, де учні та вчителі могли б користуватися цим електронним контентом. Тому буде зроблено такі модельні класи (1,2 млн освітньої субвенції), а згодом ви за бажанням зможете тиражувати новинку в опорних закладах, яких сьогодні уже є 27 в області, у їх складі 76 філій. На поточний рік перспективним планом оптимізації мережі передбачено створення ще 10 опорних закладів, в складі яких - 25 філій. Функціонування філій опорних шкіл має бути також чітко регламентованим відповідно до Типового положення, затвердженого наказом МОН України від 06 грудня 2017 року № 1568.

Для забезпечення освітнього процесу в перші 4 опорні школи у 2015 році надійшла державна субвенція на оснащення кабінетів природничо-математичного циклу, запровадження енергозберігаючих технологій та зміцнення матеріально-технічної бази. По-господарськи використали ці кошти Колківська, Голобська та Турійська опорні школи, придбавши оснащення для навчальних кабінетів, їдалень, спортивного інвентаря, шкільних меблів не тільки для себе, а й для філій.

Створюючи опорний заклад освіти, потрібно чітко розуміти, що це заклад, який має не тільки зручне розташування для підвезення дітей, забезпечений кваліфікованими педагогічними кадрами, сучасну матеріально-технічну і навчально-методичну базу, а й спроможний забезпечувати на належному рівні здобуття профільної освіти академічного спрямування, поглиблене вивчення предметів з орієнтацією на продовження навчання на вищих рівнях освіти. Заступник Міністра підкреслює, що «громади повинні привести ці школи у відповідність до закону: у них мають навчатися не менше 200 учнів. Для того, щоб старшокласники могли обрати у профільній школі потрібний їм предмет для поглибленого вивчення, школа має мати достатню кількість учнів для 3–4 паралельних класів».

До таких багатопрофільних опорних закладів можемо віднести Любешівську гімназію Любешівського району (4 профілі, 1145 учнів), Колківський лицей Колківської селищної ради (4 профілі, 971 учень), Прилісненську ЗОШ I-III ступенів Прилісненської сільської ради (4 профілі, 725 учнів), Локачинську гімназію Локачинського району (4 профілі, 518 учнів), Шацьку гімназію Шацької селищної ради (3 профілі, 605 учнів), Павлівський лицей Павлівської сільської ради (3 профілі, 240 учнів).

Разом з тим, у 6 опорних закладах присутній універсальний профіль, у 5 – учні навчаються тільки за універсальним профілем. Зокрема, одна із перших опорних шкіл Пнівненська ЗОШ I-III ступенів Камінь-Каширського району продовжує навчання старшокласників за універсальним профілем. Результати ЗНО вражають. Із 25 випускників українську мову на високому рівні склало 3 учні, 3 – на достатньому, 17 – на середньому, 2 – на початковому рівнях; історію на початковому і середньому рівнях склали 21 учень.

Тому при виборі профілю навчання потрібно вивчати здібності та нахили дітей, думку батьків, та ділити класи на профільні групи.

Окрім того, заступник міністра розповів, що МОН мотивуватиме школи обирати природничий напрям.

“В Україні має запрацювати трирічна профільна школа (10-12 класи). Старшокласники самі обиратимуть дисципліни для поглибленого вивчення. Інші предмети об’єднують в інтегровані курси. Це потрібно для того, щоб школярі могли дійсно зосередитися на профільних предметах та витратити менше часу на вивчення інших».

Таке вивчення не даватиме глибоких знань, але формуватиме загальне уявлення. Тож вибір інтегрованого курсу означатиме, що ЗНО з предметів, які до нього входять, учень складати не збирається.

Ще в серпні минулого року відбулося публічне обговорення на сайті МОН та на платформі EdEra проектів курсу з природничих наук (об’єднує фізику, хімію, біологію, географію, астрономію та екологію) для шкіл гуманітарного профілю – так з’явилися чотири варіанти цього курсу.

Як зазначала співавторка одного з проектів курсу Інна Дьоміна, навчання за ним не потребує супер-обладнання. Для дослідів можна використовувати підручні матеріали. Наприклад, у цьому проекті є лабораторні, для яких потрібні картон, ножниці й олівці.

Для того, щоб профільна старша школа стартувала з готовими напрацюваннями та відлагодженою системою – інтегровані курси потрібно пілотувати. Невдовзі розпочнеться пошук шкіл, які погодяться взятись за викладання таких курсів у 2018/2019 навчальному році. У новому Законі “Про освіту” зазначено, що коли ми прийдемо до трирічної старшої школи, - вона буде профільною. Апробацію цієї профільної школи МОН планує почати вже з вересня 2018 року.

Найбільша проблема в тому, що мережа шкіл, яка є зараз, не дає можливості організувати профільне навчання. У половині шкіл у сільській місцевості є один 10-й клас, і в ньому навчаються не більше десяти учнів. Якщо кожен учень захоче вивчати інший предмет поглиблено, не можливо це зробити з фінансових причин.

У проекті Закону “Про загальну середню освіту” йдеться, що в профільній школі повинно бути не менше 100 учнів, які навчаються у 10 класі. Тому, коли ми перейдемо до НУШ, мережа академічних ліцеїв повинна забезпечити мінімум 3-4 класи на паралелі. А це означає, що до 2027 року, чи 2023-го, треба створити окрему мережу профільних академічних ліцеїв – на зразок професійно-технічних ліцеїв. Це доволі складне завдання.

Найперше треба забезпечити школи сучасним лабораторним обладнанням, щоб було цікаво вчитись. Для викладання інтегрованих курсів не потрібно спеціального

обладнання. Воно потрібне для основної школи і для профільних класів. У 2018 році для шкіл, де поглиблено вивчають природничі предмети, виділено цільову освітню субвенцію. Ця ж програма буде реалізовуватися і в наступному році.

Отже на даний час є дуже актуальним необхідність створення сучасного освітнього середовища у кожній громаді та школі, осучаснення матеріально-технічної бази, оновлення кабінетів та лабораторій.

ІНТЕРНАТИ Відповідно до ЗУ «Про освіту», «Національної стратегії реформування інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки» видане розпорядження ОДА від 28 грудня 2017 року № 691 “Про утворення міжвідомчої робочої групи з реформування системи інституційного догляду та виховання дітей”, яким передбачено до 15 березня 2018 року розробити комплексний план реформування системи та до 15 червня 2018 року провести аналіз мережі таких закладів та план трансформації кожного закладу. Міністерство не бачить майбутнього для учнів початкових класів у загальноосвітніх школах-інтернатах, відповідно реформою буде передбачено утворення на базі таких закладів академічних або спеціалізованих ліцеїв з поступовим (до 2021 року) вилученням початкової ланки.

Шановні колеги! Одним із індикаторів забезпечення органами місцевого самоврядування та виконавчої влади права дітей на рівний доступ до якісної освіти та широкого спектру додаткових послуг за запитами населення - є показники впровадження інклюзивної освіти.

За останні три роки в області суттєво зросли показники охоплення дітей інклюзивним навчанням у загальноосвітніх навчальних закладах області: зокрема у цьому році організовано інклюзивне навчання для 311 дітей з особливими освітніми потребами. Для роботи в інклюзивних класах введено 170 посад асистента вчителя та 58 вчителя-дефектолога (корекційного педагога). Як результат, Волинь займає четверте місце після міста Києва (444 дитини), Київської (443) та Полтавської областей. Створюються умови для пристосування освітнього середовища відповідно до потреб дітей даної категорії (відповідність приміщень Державним будівельним нормам, адаптація планів і програм, забезпечення фахівцями тощо).

Уряд сприяє розвитку інклюзивної освіти. У 2017 році було вперше виділено цільову освітню субвенцію на інклюзивну освіту (5,5 млн.грн для Волині.) на закупівлю корекційних послуг, які потребують діти з особливими потребами і певне матеріальне забезпечення для дітей; а саме - придбання спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку, обладнання, дидактичного матеріалу та особливих наочних засобів. На жаль, ці кошти не використані в повному обсязі. В державний бюджет повернулося 565 тис. 40 гривень. Дещо зайвими вони стали Ківерцівському (106,4 тис. грн.), Луцькому (107,3 тис. грн.), Шацькому районам (79,7 тис. грн.), для м Луцька (36,9 тис. гривень), Литовезькій (38,9 тис. грн.). Зовсім не використали свої кошти в Павливській (30,4 тис. грн.), Поромівській (20,8 тис. грн.), Смолигівській (41,7 тис. гривень) громадах.

Відповідні кошти на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами очікуємо і в цьому році.

ПОЗАШКІЛЛЯ.

Позашкільна освіта є невід’ємним складником системи освіти. В світлі нового Закону України «Про освіту», в контексті «Нової української школи» заклади

позашкільної освіти виконують важливу функцію виховання підростаючого покоління, що формує цінності та компетентності, необхідні для успішної самореалізації в суспільстві.

Одним із важливих завдань в умовах реформування освітньої галузі є збереження мережі закладів позашкільної освіти, недопущення їх безпідставної ліквідації, або закриття, збільшення відсотка охоплення дітей позашкільною освітою за різними її напрямками.

Насамперед, хочу відмітити, що завдяки підтримці місцевої влади, налагодженій конструктивній співпраці з об'єднаними територіальними громадами в області збережено мережу закладів позашкільної освіти.

Станом на 01 лютого 2018 року на Волині функціонує 40 закладів позашкільної освіти, де у гуртках займається понад 35 тисяч вихованців. В цілому гуртковою роботою в закладах позашкільної та загальної середньої освіти області охоплено понад 77% дітей.

В об'єднаних територіальних громадах, де є розуміння ролі закладів позашкільної освіти для формування ключових компетентностей здобувачів освіти, необхідних для їх особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціалізації, забезпечено діяльність мережі гуртків за напрямками позашкільної освіти. Зокрема, 5 закладів позашкільної освіти перебувають у підпорядкуванні об'єднаних територіальних громад (Голобська, Колодяжненська, Цуманська, Турійська, Шацька ОТГ); 4 заклади районні заклади освіти співпрацюють на засадах співфінансування з 7 ОТГ (Оваднівська Володимир-Волинського району, Прилісненська та Колківська Маневицького, Затурцівська Локачинського, Дубечненська, Смідинська, Сереховичівська ОТГ Старовижівського районів).

Заклади позашкільної освіти обласного підпорядкування уклали угоди про співпрацю з 15 ОТГ області, на базі яких функціонує 19 гуртків за усіма напрямками позашкільної освіти.

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

У професійній та фаховій передвищій освіті МОН теж оновлює стандарти, оскільки зміст навчання має бути сучасним, не таким як у 90-х роках минулого століття, має відповідати запитам суспільства і технологічно-інноваційного розвитку економіки.

Нині особливої актуальності набуває питання мобільності, конкурентоспроможності та рівня кваліфікації працівників. Виникають нові вимоги до змісту і процесу підготовки фахівців. Надзвичайно важливим чинником підготовки робітничих кадрів є навчально-матеріальна база, яка, відповідно до змін у виробництві, має постійно оновлюватись. Бо високий рівень підготовки конкурентоспроможного робітника можна забезпечити тільки на високоефективній техніці, обладнанні. Сьогодні термін експлуатації більше, ніж 70-ти відсотків обладнання, устаткування та інструментів, тракторів і автомобілів, які використовуються у навчальному процесі, перевищує 20-30 і більше років. Саме тому, врахувавши усі позитивні та негативні моменти, ми розпочали активну роботу щодо створення якісної, гнучкої та практичної системи професійної освіти Волині. Удосконалюється співпраця із підприємствами-замовниками робітничих кадрів, соціальними партнерами. Функціонує Регіональна рада ПТО.

Накреслені шляхи реформування професійної освіти та здійснюється їх реалізація. Одним із цільових показників є створення багатопрофільних центрів професійної освіти, які б мали сучасну матеріально-технічну базу за професіями, пріоритетними для економіки регіону, оновлену та капітально відремонтовану інфраструктуру (навчальні класи, майстерні, гуртожитки, їдальні, спортивні споруди). Такі заклади мають виконувати роль центрів концентрації кращого досвіду у сфері професійної освіти, поєднуючи організацію первинної професійної підготовки учнів та підготовку дорослого населення. Відповідно до Плану розвитку професійно-технічної освіти на 2017-2020 роки у 2017 р. створено 2 таких центри в містах Ковелі та Нововолинську.

У поточному році передбачаються до новоутвореного Ковельського ЦПТО приєднати ПТУ №22 смт. Луків (контингент 260 осіб), що дасть змогу утворити багатогалузевий центр ПО з контингентом 850 ос.; на базі В-Волинського ВПУ, шляхом приєднання Оваднівського профліцею та Локачинської філії утворити В.-Волинський ЦПТО з контингентом 1020 ос.; на базі Колківського ВПУ, приєднавши Маневицький профліцей (296 ос.), утворити Колківський ЦПТО з контингентом 765 ос. Таке реформування дозволить вилучити із мережі малокомплектні заклади з контингентом менше 400 осіб, підвищити імідж закладів професійної освіти, забезпечити доступ учнів до якісної професійної освіти, сприятиме ефективному використанню бюджетних коштів, зокрема скоротити за 1 рік поточні видатки на утримання центрів у обсязі 4,24 млн. грн., спрямувавши їх на модернізацію закладу.

У минулому році закладам професійної освіти Волині вдалось значно оновити навчально-виробничу базу та підвищити професійну кваліфікацію педагогічних працівників, завдяки 7 міжнародним проектам. У межах проектів відвідали Естонію, Німеччину, Польщу понад 100 педагогічних працівників закладів професійної освіти, проведено 19 навчальних семінарів, у яких взяли участь понад 400 викладачів та майстрів. Окрім того, така робота неабияк посприяла оновленню навчально-матеріальної бази закладів на понад 9 млн. грн. Детальніше про наміри щодо реформування галузі професійної освіти зупиниться Олександр Олександрович.

Шановні колеги! Ми працюємо в той час, коли у суспільстві є запит на якісні зміни, а відповідно й стандарти освіти повинні активно зростати.

Зараз надзвичайно важливою є консолідація зусиль задля реалізації тих планів, які становлять основу системних перетворень в освіті. Реформи матимуть успіх тоді, коли у їхній реалізації братимуть участь університети, школи і суспільство, адже без об'єднання зусиль сам принцип європеїзації нашої держави неможливий.

Ми розуміємо, що від освіти залежить наше майбутнє, адже його творитимуть ті, хто сьогодні є дітьми та молоддю. Реформа освіти змінює нашу державу на краще.